

NOVI DAR O. MARIJANA MANDACA

Uz druge svoje stručne prijevode i vrlo vrijedna tumačenja grčkih i latinskih Otaca, naš se - valjda najbolji patrolog - sada ponajviše posvetio svetom Augustinu. Poslije upućujućeg djela "Poučavanje neupućenih" (SB 1988) i općenite "Rukoveti" (Enhiridion), otvara nam ogromnu riznicu svečevih govora. Po njima i jest hiponski naučitelj najviše prepisivan i, kraj njegovih "Ispovijesti", najviše izdavan. Iz toga se, još ne sasvim otkrivena, blaga može uzeti samo mali dio. O. M. Mandac je u prvom svesku preveo i na 110 stranica prikazao i protumačio 60 Augustinovih govora u svezi s glavnim razdobljima crkvene godine. Tko se s njima služio, obogatio je uvelike sebe i svoje slušateljstvo.

Bilo je očekivati da će marljivi djelatnik nastaviti taj rad i evo nam u istoj Biblioteci SB dođe: "Sv. Augustin, GOVORI - 2"! Pred sobom imamo nastavak svečevih govora uz pedesetak odlomaka Evandjelja po Mateju. Počinje govorom "Isusovo rodoslovlje" (Mt 1,1-17) i on sam obuhvaća 30 stranica. Taj je evandeoski tekst poznat, nekima se čak čini suvišan zbog 42 većinom malo poznata imena (i još u zagrebačkoj Bibliji udvostručena).

Što je sve veliki naučitelj našao u tom tekstu najbolje nam pokazuje prevodilac kad svečev tekst raščlanjuje s nekih 35 podnaslova. Najbolje ih je navesti: Obećanje, gledalište, utjelovljenje, opća vjera, tobožnji nesklad, ispovjedni ulomak, Matejev rodoslovnik, osvada, Sveti Josip, Isusovo ime, korist od krivovjernika, broj naraštaja, Jehonija, slika za buduće, prijelazi, Josipova uloga, Josip kao otac, Marijina skromnost, Isusova podložnost, Krist i David, bračna ljubav, ženidba i potomstvo, rađanje i smrt, dužnost i pohlepa, starozavjetno mnogoženstvo, čistoća, dvoočinstvo, posinjenje, židovski običaj, Josipovo očinstvo, dvostruko nabranje, smisao broja, Kristovo krštenje, razni brojevi, Lukina pokoljenja. Što se sve krije pod tim naslovima najbolje ćemo doznati čitajući u prijevodu koji nam je ponuđen.

Upravo smo u Matejevoj godini "A" i od Subotice do Kotora ne bi smjelo biti propovjednika koji se neće sa zahvalnošću okoristiti ovim darom o. Mandaca.

Imamo nekoliko naših tumača nedjeljnih Evanđelja, ali tko da se mjeri s Augustinom? Pogotovo kad nam prevodilac Autustinov tekst donosi u laganim kratkim rečenicama te se i u tome približio načinu i stilu kojim je hiponski biskup govorio svojim jednostavnim vjernicima. O tome F. Van der Meer - pisac izvanredne knjige "Augustinus. Der Seelsorger", Köln 1958, preko 660 stranica - piše: "U priprostim rečenicama 'Spomendana jednog mučenika' katkad slušamo istu pravu prkestraciju kao u istaknutim poglavljima 'Božje države'. Sva brda i doline u jednom jedincatom uskliku i mnogim intimnim nagovorima krije se Augustin" (str.451). Kome nisu dovoljna gornja svjedočanstva, ne znam što bi ga moglo maknuti iz duhovne učmalosti.

Kao neobično upućeni patrolog i izvrstan teolog, o. Marijan nam pruža prikaze i čitave rasprave o otačkim djelima koja prevodi. Takvih bi se izdanja našlo malo u bilo kojem jeziku. U svim drugim prijevodima priređivač piše o dotičnom Ocu i tom njegovom djelu, a osobito je dug i vrijedan prikaz teških, tu i tamo za neke spornih Origenovih "Počela" (izd. "Symposion"). O Augustinu je i njegovim govorima naš prevodilac napisao 120 stranica u prvom svesku "Govori - 1". Šteta što nije i u ovom svesku nešto napisao o Augustinovu tumačenju Matejeva evanđelja.

Umjesto toga uvoda sada nam o. Mandac pruža pet dragocjenih poglavlja iz Augustinove teologije koji su u tijesnoj vezi s prevedenim tekstom: stvaranje, istočni grijeh, krsno otajstvo, potvrda, euharistija. Koliko je u tome veoma uspješan trud može se svatko uvjeriti iz navedene obilne bibliografije. Iz napomena se na dnu svake stranice vidi da je on tih stotinjak djela na četiri jezika temeljito prošao i pošteno ih navodi. Ako Augustinov tekst može svakome pomoći ove i svake A-godine, pet Mandačevih poglavlja, osobito ona tri prema Novom zavjetu, - uz Mandačevu knjigu "Ambrozije, Otajstva i tajne" - pružaju obilje Augustinovih misli i prevoditeljskih tumačenja svima koji se spremaju na krštenje odraslih i njihovim vjeroučiteljima. Dotični obred predviđa i naređuje vrlo dugotrajnu pouku prije i poslije krštenja.

Evo nekoliko primjeraka na kojima se može vidjeti što se sve krije u ovoj knjizi.

"Augustin je krštenje doveo u najbližu svezu i s Crkvom. Vjerovao je da Crkva nastavlja Kristovo djelo na zemlji. Krist po Crkvi spasava ljudski rod. Čini su Crkve istovjetni s Kristovim činima. Zato je Kristovo krštenje čin kojim Crkva krštava vjernike. Osim toga, krst je nužno vezan uz Crkvu jer samo Crkva posjeduje Duha Svetoga koji je njezina duša i život. Radi toga je Crkva posrednica ljudskoga spasenja. Njoj je Krist dao vlast krštavati snagom njegova Duha. Stoga krst pripada Crkvi. Njezina je svojina i isključivo vlasništvo. Crkva i krst ne dadu se rastaviti. Krsna svetost potječe i dolazi iz Crkve. Zapravo Crkva dijeli krštenje.

Ona je svojom vjerom i svetošću uvijek prisutna kod svakoga krštenja. Bez nazočnosti Crkve nema ni valjana ni plodonosna krštenja“ (str.43).

”Zanimljivo je što je Augustin Isusovo krštenje uglavnom motrio kao otajstveno objavljenje božanskoga Trojstva. Primijetimo da se o Kristovu krštenju daje kudikamo složenije i bogatije razmišljati. Isusovo je krštenje prijelomni događaj Isusova života. Ono je istinsko otajstvo. Nevini je Gospodin pristupio Ivanovu krštenju koje se obavljalo kao pokornički čin. Isusu nije trebala ni pokora ni obraćenje. On se krstio da na se uzme ljudske grijeha koje će u Jordanu oprati i na križu uništiti. Isusovo je krštenje donekle uspostava kršćanskoga krštenja. Krsna je voda kršćaninov Jordan. Na samome je krštenju Isus proglašen za Pomazanika i Sina. On je to od samoga početka. Sada se to svečano objavilo. Isus je ”ljubljeni“ Sin. To može biti upozorenje da je Sin koji će se žrtvovati i Izaijin Božji sluga koji će se za ljude prikazati da se u njegovoj mucu i patnji uspostavi konačni savez između Boga i ljudi. Drevno se bogoslužje nije prevarilo kada je uvelike slavilo Isusovo krštenje. Uostalom, događaj je bio tako značajan da su ga zabilježile sve četiri evanđeoske predaje kao i Djela apostolska“ (str. 102).

Augustin je u svoja euharistijska žrtvenička razmatranja uveo i Crkvu. To je bilo nužno jer je sam učio da je Crkva Kristovo tijelo. Krist je glava, Crkva tijelo. Krist i Crkva jesu potpuni Krist. Augustin otuda zaključuje da oltarsku žrtvu prinosi potpuni Krist. Euharistija je žrtva Crkve. Krist je htio da svakodnevno otajstvo njegove golgotske žrtve bude žrtva Crkve. Crkva je tijelo same Glave. Zato mora naučiti da sama sebe prinese u euharistiji po Kristu. Preko oltarskoga Velikoga svećenika koji je sami Krist Bogu prinosi opću žrtvu svekolika otkupljena država. To je skup i društvo svetih. Crkva na oltaru spoznaje da sama sebe prinosi u onome što prikazuje. Augustin s Pavlom dodaje da su Crkvi naša tjelesa živa žrtva. Tako smo mi sami cijela žrtva. To je kršćanska žrtva (str.69).

Ne znam koliko je o. Marijan još pripremio ili sprema prijevoda Augustinovih govora. Sada se, kako vidim, tiska njegov prijevod govora sv. Leona Velikoga, a u pripremi je ”Matejevo evanđelje“ od našega sv. Jeronima, što će biti korisna dubleta ”Augustinus - 2“.

Neka mi je dopušteno javno izraziti vruću molbu Bogu i želju našem predviocu da prevede i poprati što više Augustinovih govora o Ivanovu evanđelju. Rektor nam je u bogosloviji govorio neka propovijedamo više po sinopticima nego po svetom Ivanu ”Teologu“. Imao je smao djelomično pravo, ali za dublje shvaćanje Kristova djela i nauka, Bog je nadahnuo Isusova ljubimca. Nešto njegovih čuvenih tumačenja sa strane hiponskog biskupa imamo u Časoslovu. Blago nama ako ih dobijemo mnogo više, uz više puta izdane ”Ispovijesti“ i skoro cijele ”Božje države“ (izd. KS)!

Martin Kirigin